

Pred svadbou

Milá slečno!

Ako ste sa ráčili zabávať cez sviatky? Hodláte zriadiť divadlo a zábavy? Práve v poslednom liste mi priateľ Tonko o akýchsi klebetách vypráva a utešuje ma, že to neni opravdu tak. Ale snád' už dost: bo jinácej list môj by pozostával z otázok, ktoré by požadovali zase jeden Váš milý dopis, k čomu sotva by ste sa odhodlala. Však možné-li, srdečne Vás o to prosím.

Hnevala sa na neho, lebo dosiahol, že keď išla na fašiangy alebo na silvestrovskú zábavu, cítila sa tam zle. Myslela na neho, mala výčitky, že on sa tam kdesi trápi a ona sa zabáva. Aby mu nemusela vypisovať o tom, čo robila, nejaký čas mu nenapísala vôbec. Pýtal sa, prečo mu nepíše, či niečo urobil zle. Nenapísala mu, aby nemusela klamať, ako bolo na zábave. Dozvedel sa o tom od iných, vyčítal jej to, potom sa za výčitky ospravedlňoval. A tak sa ich vzťah pomaličky utužoval.

Uplynuli dva roky vyplnené listami, čakaním na odpoveď, premýšľaním, ako a čo odpovedať, čo napísať a čo nie. Mlčania a čaka-

nia bolo niekedy viac než všetkých listov dokopy. Ale veď kam sa ponáhľať? Keď dlho nepísal, predstavovala si ho v Senici s nejakou slečnou, ale nikdy takej predstave celkom neuverila. Nedarilo sa jej vystrašiť samu seba. Pavol bol naozaj veľký ťuťmák. Celkom sa na ňu upäl a bál sa, aby sa nevydala skôr, než sa on vráti na Oravu, lebo vek na to už mala a nebol si istý, či je pre ňu výhodné čakať práve na neho. Keď ho chcela trochu rozveseliť alebo aj podpichnúť, napísala mu, že bola na tancovačke, a on jej v ďalšom liste vyčítal, že chodí na zábavy, keď je všade naokolo toľko biedy. Vedela, že sa hnevá preto, lebo tam nemohol byť s ňou, a bieda ľudu je len zámienkou. Že sú ľudia ubiedení, to aj sama videla, a vedela, že tá bieda sa nezmenší, ak ona nepôjde na bál. Súcitila s chudobnými, veď bola dcérou farára, pomoc núdzným jej nebola cudzia. Bohu vďaka, ak takú pomoc nepotrebujeme a môžeme ju poskytnúť tým, čo ju potrebujú. To človeka povznesie duchovne aj spoločensky, lebo pomoc blíznym sa cení rovnako ako bohatstvo a Ilona vždy chcela byť spoločensky na výške.

Váš prvý list som obdržal práve vtedy, keď som

čítal správu peštianskeho dopisovateľa v Národných novinách, že vláda sa chystá už i posledný azyl nášho národného života, totiž Maticu zatvoriť. K tomu prišla Vaša správa, ako sa veselo zabávate v Orave v takýchto časoch zhuby našej. Koľký to kontrast! Musím vyznať: obe správy na mňa špatný dojem urobili. Kým odrodilci naši vraždia nášho ducha, Vy, Slovenky, podávate týmže odrodilcom pravice k tancu, zabávate sa s nimi bez všetkej zdráhavosti, spravodlivého hnevu na nich...

No zmieril ma Váš druhý list, v ktorom píšete o Vašej bálovej povesti. Áno, Slovenka a panslávka! To je chvály a slávy hodné pre slovenskú devu! ... Dlho hodláte zostať v Trstenej? A prečo ste sa ta utiahli? Snáď len nie preto, že vás v Kubíne za takú panslávku vyhlásili? ...

Bože, aké slová! Ako keby jej písal pán učiteľ. Dlho mu neodpovedala. On už písal ďalšie listy, prestrašené, prosiace. Udobrili sa a písali si zasa o všetkom možnom. Písali si a písali. A mesiace plynuli.

Bol to ťuťmák. Okúňal sa, netrúfal si požiadať ju o ruku, ostýchal sa, aj keď sa mu veľmi páčila. V listoch ju najprv oslovoval „Slečno! Milá priateľko!“ alebo „Milosť-slečno“. Neskôr „Milovaná devo“, alebo „Duša

ľúba“, „Duša moja drahá“, až sa dopracoval k osloveniu „Ilonka moja drahá“, „Milá, dobrá priateľko“, „Dobrotivá priateľko“. Podpisoval sa „Pavol Országh, pravotár“, neskôr „Váš priateľ Pavol“ a keď si už v listoch všeličo vysvetlili, tak aj „Tvoj Pavol“.